

VERBOND VAN NATIONALISTEN

Het **Verbond van Nationalisten** (VvN) gold korte tijd (rond 1930) als voornaamste fascistische partijorganisatie in Nederland. De oprichting van het Verbond van Nationalisten vond plaats op een moment dat de eerste golf van antidemocratisch rechts-radicalisme in Nederland leek te zijn weggeëbd. In 1928 bestond **Het Vaderlandsch Verbond** feitelijk alleen nog op papier, terwijl het **Verbond van Actualisten** tot weinig meer in staat was dan de uitgave van het blad *De Vaderlander*. In november 1928 werd het Verbond van Actualisten officieel opgeheven. De leden kregen het advies zich aan te sluiten bij een nieuwe groepering, rondom het blad *De Bezem*. Een klein groepje 'actualisten', onder leiding van C.J.M. van Eijnsden, sloeg deze raadgeving echter in de wind en zocht contact met C.H.A. van der Mijle, hoofdredacteur van *De Controleur* en voorzitter van de **Nationale Bond voor Bezuiniging** (ook wel Bezuinigingspartij). De beide partijen kwamen tot een overeenkomst en op 1 oktober 1928 werd het Verbond van Nationalisten opgericht. Voorzitter van de Centrale Raad werd Van der Mijle, die tevens de redactie van het tweewekelijks verschijnende verbondsblad *De Nieuwe Vaderlander* op zich nam. De dagelijkse leiding was in handen van de partijsecretaris C.J.M. van Eijnsden.

Het bindmiddel tussen de oud-*actualisten* en de voormalige *bezuinigers* vormde hun beider afkeer van het marxisme, het pacifisme, van 'beroepspolitici' en 'partijbonzen' die voor eigen gewin verdeeldheid zaaiden, ja, eigenlijk van het gehele parlementaire systeem als zodanig. Van enige bezinning op een mogelijk alternatieve staatsinrichting was echter nog geen sprake. De voorstellen die het Verbond in zijn eerste program van actie (juni 1929) deed, ademden vooral nog de conservatief-liberale geest van Van der Mijles Bezuinigingspartij. De aandacht voor de nationale eenheid beperkte het Verbond vooralsnog tot een pleidooi voor een nationale omroep 'met uitsluiting van elke politieke tendenz'. In de strijd tegen de 'verpolitiekte aether' in het algemeen en tegen de VARA in het bijzonder schermde het Verbond zelf nog een tijd met het idee een Nationalistische Radio Omroep te stichten. De *Nationalisten* hebben echter nooit zendtijd weten te verkrijgen.

De verkiezingen voor de Tweede Kamer, waaraan het VvN deelnam, werden evenmin een succes. Na een korte campagne behaalden de Nationalisten slechts 3369 stemmen (0.10%). Alleen in de kieskring Drenthe wisten de *Nationalisten* meer dan een halve procent te krijgen.

In de daaropvolgende jaren verschoof het VvN in sterkere mate richting fascisme. Zo werd op 31 augustus 1930 een eigen storm-afdeling opgericht, de Nationalistische Militie, volgens eigen zeggen als 'militant instituut tegen het rode gevaar'. De Kamervragen die het socialistische Eerste-Kamerlid G. Mendels n.a.v. de oprichting van de militie stelde, leverden Van der Mijle en zijn Verbond de nodige publiciteit op. Met enige vechtpartijtjes en ordeverstoringen wist deze Nationalistische Militie - de eerste in zijn soort in Nederland - nog menigmaal de kranten te halen, en in 1931 werden Van der Mijles vechttroepen zelfs uitgenodigd om in Duitsland de SA te komen bestuderen.

Op politiek-theoretisch vlak verkreeg het Verbond in 1930 in de persoon van H.P. Blok zijn eigen ideoloog. Blok, hoogleraar in de egyptologie te Utrecht, was een overtuigd fascist, die in een artikelenreeks in *De Nieuwe Vaderlander* de vloer aanveegde met wat hij zag als uitwassen van de Franse Revolutie. Blok besepte echter dat het amateuristisch geleide Verbond niet bepaald de sterke fascistische partij was die hij wenste, maar veeleer, zoals hij het uitdrukte 'het propagandamiddel voor de krantjes en eeuwige kamercandidatuur van een zijner bestuursleden' (bedoeld is Van der Mijle). Op zijn voorstel werd op een partijvergadering 15 maart 1931 dan ook besloten het Verbond te reorganiseren en de Centrale Raad uit te breiden. Van der Mijle en Van Eijnsden voelden in tweede instantie echter weinig voor het voorstel en zij royeerden Blok en een aantal van zijn medestanders. De geroyeerden vormden vervolgens het Nieuw Verbond van Nationalisten, een club die nog een aantal jaar het blad *De Nationalist* zou uitbrengen om daarna te fuseren met allereerst Het Vaderlandsch Verbond en vervolgens de Nationale Unie (1932).

Na het schisma deden Van der Mijle en Van Eijnsden nog alle mogelijke moeite om hun gekortwiekte Verbond weer nieuw leven in te pompen, onder andere door de uitgave van een nieuw beginselprogramma, dat een zeer sterk fascistisch stempel droeg. Met de door de economische crisis stijgende onvrede leek het getij gunstig voor het Verbond. De concurrentie in het rechtse antidemocratische kamp was inmiddels echter flink toegenomen, met nieuwe partijen als de **Algemeene Nederlandsche Fascisten Bond** (ANFB), de **Nationaal Socialistische Beweging** (NSB)

en de **Nationaal-Socialistische Nederlandsche Arbeiderspartij** (NSNAP). De *Nationalisten* raakten hierdoor in de daaropvolgende jaren steeds sterker op de achtergrond verzeild. Bij de Tweede-Kamerverkiezingen van 1933 wist het Verbond onder leiding van Van der Mijle niet meer 6449 stemmen (0.17%) te behalen. Dit aantal was nog kleiner geweest zonder de kandidatuur van de in Zeeuws-Vlaanderen populaire notaris H.A. van Dalsum, die op eigen houtje bijna een derde van het aantal stemmen aan zich wist te binden.

Na de mislukte verkiezingscampagne zakte het VvN weg in de anonimiteit. Het Verbond werd nog wel opgenomen op de lijst van voor ambtenaren verboden verenigingen, waardoor onder meer Van Eijdsden zich gedwongen zag afstand te doen van zijn bestuursfunctie. Na Van Eijdsdens vertrek werd het Verbond van Nationalisten feitelijk nog door slechts één man gedragen: van der Mijle.

In de herfst van 1933 vond Van der Mijle een nieuwe bondgenoot in de persoon van Albert van Waterland (echte naam Albert de Joode), leider van een van de vele nationaal-socialistische partijtjes in Nederland. De beide leiders gingen een soort alliantie aan, die standhield tot het moment dat het Verbond van Nationalisten wegens huurschulden failliet werd verklaard (mei 1934). Van der Mijle en Van Waterland stichtten vervolgens een nieuwe partij, de **Nationaal-Socialistische Partij**.